

BRÚÐARVÍSA

Axel Tórgarð týddi úr donskum

1. Tit, brúðarfólk góðu, nú lýðið á tað kvæðið, sum her skal ljóða um Ísak, patriarkin, og tá hann konu sær fekk og tað góða. Av tí kunnu tit bæði læra tað, at Guð vil vælsigna hvørt hjúnalag, um Hann tey óttast og æra.

2. Ábraham heitir á húskall sín, sum frægastur var av monnum: »Tú rætt mæst nú hond, og eiðin tín tú svørja skalt mær av sonnum, at hollur og trúgvur tú vera skalt, mæst soninum heinta eitt vív útvalt og haðani, eg tær ávísi.

3. Av gentunum Kánaanslandi á tí ongari boð skalt bera, tí sannan Guð tær ei trúgva á, hav einki við tær at gera; men far til tað land, har eg føddur varð, ta røttu gentuna finnur tú har, sum Guð hevur Ísaki ætlað.

4. Sum sømir seg, gav Eliesar tað svar: »Eg skal út á ferðina leggja; men um hon nú ikki vil koma við mær, skal son tín so hagar eg eggja?« Men Ábraham svaraði honum tá: »Um tú hevur gjørt tað, sum eg legði á, so hevur tú gjørt tína skyldu.

5. Tann Guð, meg frá fedraætt kallaði, meg higar til Kánans lat leiða og gav mær tað lyftið, at eftir meg skal fólk milt hetta landið eiga, sitt einglalið senda við tær hann skal, so ferðin hjá tær kann eydnast væl. Hann sjálvur skal upp bønarað bera.

6. Tann sveinurin trygdareiðin svór og gjørdi seg til at fara. Hann við sær tók bæði fólk og djór, gull, silvir og dýrgripir aðrar. Til Mesopotamíu leiðin ber, og brátt í Heims staði hann er, sum Ábraham sagt honum hevði.

7. Ein brunnurin stendur við henda stað, har vildi tann sveinur seg hvíla og hvíldina veita til fólk og fæ, sum tænt høvdu árla og síðla. Tá komu tær moyggjar úr staðnum har at fáa sær vatn, so sum síður var. So gjølla hann lítur at teimum.

8. Og síðan til himmalska Harra sín av hjarta í bøn sær vendi: »Kom nú og náði tína sýn mót Ábraham, sum meg sendi. So eg til fulnar kann vita tað, at henda giftan hon kemur í lag av tínum vilja og ráði.

9. Tann av hesum moyggjum, sum sigur við meg: »Hygg, vatnið skal veita tær linna, tí drekk nú fyrst sjálvur og leska teg, so skal eg kamelunum brynna.« Gævi Guð, at tað má vera hon, sum fær til húsbónda Ábrahams son. Lat tað vera mær eitt tekin!«

10. Men ikki so skjótt var havd tann bøn, so kom Rebekka til brunnin, hon Bethuels dóttir, tann moyggin vøn, ei fagrari fljóðið varð funnið. Hon kemur at draga sær vatn so fró og hittir Eliesar, við brunnin stóð. So blíðliga hann henni heilsar.

Mesta hátíðarløtan í føroyskum brúðleypum gjøgnum ár og øldir man brúðardansurin hava verið, og hendan tíðin fram móti jólum, nú kvöldini gerast myrk og long, kjøtið er við at ræstna í hjallinum, og hugurin til vertskap og hugnaliga samveru innandura er vaksandi, man hava verið tíðin, tá tey flestu brúðleypini hava verið hildin.

Fyri sjei árum síðan týddi Axel Tórgarð eftir áheitan bíbilsku vísuna til føroyskt man ferð Eliesars til føðistað Ábrahams at finna soni hansara Ísaki vív. Hesa vísu, sum kom út á prenti í 1739 í sálmasavni Cassubens »Ny og fuldkommen salmebog med tusind og ti salmer«, hjá okkum kallað »Túsundtal« ella »Kassubein«, hava føroyingar ivaleyst beinanvegin tikið til sín sum brúðarvísu.

Føroyska týðingin varð gjørd við stuttum skotbrái, og sum vera man verður slíkur kvøðskapur smávegis broyttur og til-lagaður, tá ið dansað og kvøðið verður. Tað man tí vera rætt at lata almenninginum hesa brúðarvísu í tí skapi, sum hon nú hevur fingið eftir samráð við týðaran Axel Tórgarð.

Ólavur Hátún

11. »Tú gev mær ein vatnssopa«, sigur hann, »eg eri so sera tystur.«
»Ja, fegin«, hon sigur við ókunnumann, »tú fá tær nú sjálvur fyrstur, ímeðan til brunnin eg fara skal og geva kamelunum skjótt og væl, og eingin skal verða svikin.«

12. Hann tigandi stóð og hugdi at, til eingin var eftir, sum Harrin, tí hann vildi seggja, um Týstir læt tað henda, sum honum lysti. So henni eitt silvrur hann gav og ringar, sum øllum bóru av, úr dýrasta gulli slignir.

13. Og segði: »Sig mær, góða tú, frá ætt og frá faðiri tínum, og hvar kann eg fáa vistir nú fyrri mæst og øllum mínum?«
Hon svaraði: »Bethuel faðir mín er, hjá okkum er innivist fyrri tær og fódur til tínar kamelar.«

14. Rebekka nú ovfarin gávurnar bar til húsa og uttan at drála.
»Hygg, hetta gav fremmandur maður mær, tá ið eg skuldi vatnið hála.«
Men bróðurin Laban tá undrar seg og fer út til brunnin so beinanveg, har alt er sum systirin segði.

15. »Vælsigni teg Guð og Harrin nú fyrri gávur og sýndan heiður. Hví stendur so síðla her úti út, hjá okkum tú innivist eigur. Til djór tíni fjós nú fáast skal, og fólkini tey skulu sita væl. Nei, tit skulu einki sakna.«

16. Hann bjóðaði øllum til hús við sær, og har varð sett á borðið; men Eliesar seg undan bar, og hevði sín eið við orði: »Eg sessist ikki við hetta borði, fyrr enn tí hava høyrð hvørt einasta orð, sum eg eri biðin at bera.

17. Í Ábrahams húsi eri eg tann elsti av hansara køllum. Guð gjørdi hann ríkan og múgvandi, í mæti hann ber av øllum, í neyt og seyð, til silvir og gull, og har er við fólk húsini full, kamelar og hvørt av sínum.

18. Kona hans Sára, sum gomul er, fækk sonin á ellisdegi, tann sonin, sum navnið Ísakur ber, hjá Guði og monnum ein gleði. Hans faðir gav honum góðs og garð, og Kánaansland, sum er heimstaður vár, er honum av Harranum játtað.

19. Nú havi eg Ábrami svorið, so satt eg ikki kann undan meg siga, at vitja til tykkara, hansara ætt, og um hesa gentu biðja. Ja, Harrin við brunnin sýndi mær tað, at gentuna havi eg funnið í dag, sum er mínum húsbónda ætlað.

20. Tí biði eg tykkum, tit veitið mær svar, sum gentuni ráða og valda, at eg við vissu kann vita við mær, hvat tit munnu um hetta halda. At ei av røttum skal sigast um meg, at bønini sendi eg ørindi, men fari síðani sjálvur.

21. Laban og Bethuel søgdu hartil: »Ímóti tær siga vit ikki, tí Harrin tað hjúnalag hava vil, sum er eftir hansara tykki. Vit okkara játtan víst geva tær; men gentan skal sjálv veita tykkum svar, hvat henni á hetta líkist.«

22. Rebekka varð kallað fyrri teir inn nú sjálv fyrri seg at svara. »Er hetta í huga tær enn um sinn við hesum monnum at fara frá landi og øllum, sum tær er kært? Tú skalt ikki siga, at noydd tú varðst, tín egna vilja tú hevur.«

23. Hon svaraði teimum so satt og rætt, sum Harrin skeyt henni í huga: »Guðs gerning at broyta er mær eitt lætt, tað man eingin menniskja duga.«
Hon rættir Eliesari sína hond, at hon vildi koma til Kánaansland og har verða kona Ísaks.

24. »Eg Ábrahams Guði takki fyrst, sang hann av hjarta og munni, »sum gjørdi, at ferð mín eydnaðist, so gentuna eg havi funnið. Hann miskunnasamur og náðigur var mót húsbónda mínum og so móti mær. Um ævir Hann heiðurin eigur.«

25. So leitar hann í sínum viðføri, sang hannfæ moynni hann gevur, gull, silvir og dýrasta klæðini, tey vakrastu, nakar hevur. Og mamman og bróðurin tey fingi sítt, tað var ikki lítið, sum teimum varð býtt – so tekur hann til í stórum.

26. Tá fyrstani hann at borðum fer og teir, sum við honum vóru. Teir ótu og drukku, sum síður er, og glaðir frá borði fóru. Men annan dagin hann vildi avstað – Rebekka við honum í ferðalag – hann kundi ei longur bíða.

27. »Vælsigna tú veri, vár systir kær«, so ljóðaði samfelður songur »og himmalsins Harri signi teg har, sum leiðin hjá tær nú gongur. At ætt tín skal fjølgast í túsundtal og yvir sínum figgindum hava skal alt valdið og yvirræðið.«

28. Eliesar við moynni í saðil steig, hon fekk á kamelinum sæti. Og genturnar tær fylgdu henni á leið, har var bæði kúrur og kæti. Hon vinnum heilsaði góða nátt, og síðani hildu tey leiðina brátt, til Kánaansland mundi liggja.

29. Men tá ið tey komu heilt suður har, sum Ísakur bústað hevði, tá var hann um kvöldið farin sær at hyggja at høi og seyði og havi sítt dagliga bønarahald til Harrans, sum hevur á øllum vald – tá sær hann kamelarnar koma.

30. Rebekka nú hugdi upp og sá har Ísak á bønnum ganga, hon smæðin sær vendi til sveinin tá, hana ført hevði vegin tann langa: »Hvør er hasin maður, sum kemur har?«
»Mín húsbóndi er tað«, var hansara svar, »hvørst hústrú tú nú skalt verða.«

31. Tá Ísakur hevði frá ferðini frætt, um hvussu tað gingist hevði, hann til Rebekku – eg sigi tað satt – sær vendi og hond sína legði í hennara hond og leiddi nú í móðurhúsið ta einastu frú, hann elskaði allar sínar dagar.

32. Tann sama himmalska Harra og Guð vit biðja fyrri tykkum báðum, at góðska Hans falli tykkum í lut at liva í friði og náðum í árin mong og at siggja við bæði børn og komandi ættarlið, til deyðin man skilnaðin gera.